

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΥΖΟΥΚΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 39295/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

13 Απριλίου 2006

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Μουζούκη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κυρία E. STEINER,

Κύριο Κ. ΗΑΖΙΥΕΒ,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 23 Μαρτίου 2006,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 39295/02) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κύριος Ταξιάρχης Μουζούκης («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 1^η Νοεμβρίου 2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Ι. Αναγνωστόπουλο, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Γ. Σκιάνη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Δ. Καλόγηρο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 §§ 1 και 3 β) της Σύμβασης, διότι ο Άρειος Πάγος του στέρησε το

δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο και ότι δεν του δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος και οι ευκολίες για την ετοιμασία της υπεράσπισής του.

4. Η προσφυγή ανατέθηκε στο πρώτο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του κανονισμού). Μέσα σε αυτό, το συμβούλιο που ανέλαβε να εξετάσει την υπόθεση (άρθρο 27 § 1 της Σύμβασης) συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 26 § 1 του κανονισμού.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2004, το Δικαστήριο τροποποίησε την σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του κανονισμού). Η παρούσα προσφυγή ανατέθηκε στο πρώτο τμήμα, όπως αυτό ανασχηματίστηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με απόφαση της 5 Απριλίου 2004, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή παραδεκτή.

7. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν έγγραφες παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης (άρθρο 59 § 1 του κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

8. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1967 και κατοικεί στην Αθήνα.

9. Στις 23 Ιουλίου 2001, το Κακουργιοδικείο Αθηνών καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε φυλάκιση οκτώ μηνών με αναστολή για ψευδορκία (απόφαση αριθ. 1857/2001). Σύμφωνα με τα άρθρα 480 § 1 και 490 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επειδή η επιβληθείσα ποινή ήταν μικρότερη από φυλάκιση δύο ετών, η απόφαση αυτή δεν μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο έφεσης εκ μέρους του κατηγορουμένου, αλλά μόνον εκ μέρους του Εισαγγελέως Εφετών. Εν τούτοις, αυτός δεν άσκησε έφεση. Στις 12 Οκτωβρίου 2001, η απόφαση αυτή καταχωρίστηκε στο βιβλίο του δικαστηρίου με τις τελεσίδικες αποφάσεις (σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, ο όρος αυτός προσδιορίζει

τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' έφεση). Ο προσφεύγων μπόρεσε τότε να λάβει γνώση για πρώτη φορά του κειμένου της απόφασης.

10. Στις 31 Οκτωβρίου 2001, ο προσφεύγων, θεωρώντας ότι η προθεσμία για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης είχε αρχίσει να τρέχει από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο του δικαστηρίου (βλέπε πιο κάτω το άρθρο 473 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), προσέφυγε ενώπιον του Αρείου Πάγου.

11. Στις 22 Μαρτίου 2002, το ανώτατο δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ως εκπρόθεσμη, για τον λόγο ότι η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης είχε αρχίσει να τρέχει από την ημέρα έκδοσης της αναιρεσιβληθείσας απόφασης. Ειδικότερα, ο Άρειος Πάγος διατύπωσε την κρίση του ως εξής:

«(...) Από το άρθρο 473 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το οποίο ορίζει ότι η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία καταχώρισης της τελεσίδικης απόφασης στο βιβλίο του δικαστηρίου, προκύπτει ότι η τυχόν καταχώριση μιας απόφασης που δεν είναι ακόμη τελεσίδικη, αλλά μπορεί ακόμη να προσβληθεί με έφεση, δεν επισύρει καμία έννομη συνέπεια. Έπεται ότι η δεκαήμερη προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης κατά μιας (τέτοιας) απόφασης τρέχει από την έκδοσή της και όχι από την καταχώρισή της στο βιβλίο των τελεσιδίκων αποφάσεων.

Στην προκειμένη περίπτωση, (...) ο κατηγορούμενος αναιρεσιβάλλει την απόφαση αριθ. 1857/2001 του Κακουργιοδικείου Αθηνών που τον έκρινε ένοχο ψευδορκίας και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης οκτώ μηνών με αναστολή. Σύμφωνα με τα άρθρα 489 § 1 και 490 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η απόφαση αυτή μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο έφεσης από τον Εισαγγελέα Εφετών. Κατά συνέπεια,

η καταχώριση της απόφασης αυτής στο βιβλίο των τελεσιδίκων αποφάσεων δεν προβλεπόταν από τον νόμο. Όθεν, η δεκαήμερη προθεσμία άρχισε να τρέχει από την έκδοση της απόφασης, η οποία έλαβε χώρα στις 23 Ιουλίου 2001. Έπεται ότι η αίτηση αναίρεσης, η οποία κατατέθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2001, είναι εκπρόθεσμη.»

12. Η απόφαση αυτή (αριθ. 757/2002) καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 10 Μαΐου 2002.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

13. Το άρθρο 473 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έχει ως εξής:

«1. Όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία για την άσκηση ένδικων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης. Αν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία της απόφασης, η πιο πάνω προθεσμία είναι επίσης δεκαήμερη, εκτός αν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, οπότε η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει σε κάθε περίπτωση από την επίδοση της απόφασης (...).

2. Η αναίρεση κατά της καταδικαστικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί από εκείνον που καταδικάστηκε (...) μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει σύμφωνα με την παρ.1 (...).

3. Η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί καθαρογραμμένη στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Η καθαρογράφιση της απόφασης πρέπει να γίνει

μέσα σε δεκαπέντε ημέρες· διαφορετικά, ο πρόεδρος του δικαστηρίου έχει πειθαρχική ευθύνη.»

14. Αρχικά, ο Άρειος Πάγος ερμήνευε την διάταξη αυτή κατά γράμμα (βλέπε, για παράδειγμα, την απόφαση αριθ. 3/2000, στην οποία η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έκρινε ότι η καταχώριση στο ειδικό βιβλίο της γραμματείας μιας απόφασης που δεν ήταν τελεσίδικη και μπορούσε ακόμη να προσβληθεί με έφεση, δεν επέσυρε οποιαδήποτε έννομη συνέπεια).

15. Στην συνέχεια, η νομολογία του ανωτάτου δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού άρχισε να γίνεται πιο ελαστική: στην απόφασή της αριθ. 6/2002, η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έκρινε ότι ο όρος «τελεσίδικη απόφαση» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 473 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περιελάμβανε όχι μόνον τις κατ' έφεση αποφάσεις, αλλά και τις ανέκκλητες, και ότι η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης κατά μιας τέτοιας απόφασης έτρεχε επίσης από την καταχώρισή της στο βιβλίο των τελεσιδίκων αποφάσεων και όχι από την έκδοσή της.

16. Λίγο αργότερα, το 6^ο τμήμα του Αρείου Πάγου έκρινε ότι ο όρος «ανέκκλητη απόφαση», ο οποίος μνημονεύεται στην απόφαση αριθ. 6/2002, έπρεπε να περιλαμβάνει όχι μόνον μία απόφαση κατά της οποίας δεν μπορούσε να ασκηθεί έφεση ούτε από τον Εισαγγελέα ούτε από τους διαδίκους, αλλά και την απόφαση που μόνον ο Εισαγγελέας μπορούσε να προσβάλει με έφεση. Το ανώτατο δικαστήριο θεώρησε ότι η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία η προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης έτρεχε από την έκδοση της απόφασης και όχι από την καταχώρισή της στο ειδικό βιβλίο, αδυνάτιζε το δικαίωμα πρόσβασης στον Άρειο Πάγο και προσέβαλε έτσι το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Προς τούτο, ο Άρειος Πάγος αναφέρθηκε στην απόφαση *ΑΕΠΙ Α.Ε. κατά Ελλάδας* της 11 Απριλίου 2002 (απόφαση αριθ. 2229/2002). Η θέση αυτή επιβεβαιώθηκε στην συνέχεια από άλλες αποφάσεις του

ανωτάτου δικαστηρίου (βλέπε, για παράδειγμα, τις αποφάσεις με αριθμούς 1163/2003, 2008/2003, 2313/2003).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §§ 1 ΚΑΙ 3 Β) ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων παραπονείται διότι, απορρίπτοντας την αίτηση αναίρεσής του ως εκπρόθεσμη, για τον λόγο ότι είχε κατατεθεί μέσα σε προθεσμία που έτρεχε από την έκδοση της απόφασης και όχι από την καταχώρισή του στο βιβλίο του δικαστηρίου, ο Άρειος Πάγος του στέρησε το δικαίωμά του για πρόσβαση σε δικαστήριο και δεν του επέτρεψε να ετοιμάσει καλά την υπεράσπισή του. Διαπιστώνει σε τούτο μία παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 β) της Σύμβασης, το οποίο, στα εφαρμοστέα αποσπάσματά του έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, δημοσία (...) υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου (...) τον οποίον θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως»

3. Ειδικώτερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα: (...)

β) όπως διαθέτη τον χρόνον και τας αναγκαίας ευκολίας προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεώς του (...)

Α. Επί του δικαιώματος πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δικαστήριο

18. Ο προσφεύγων αναφέρεται στην απόφαση *ΑΕΠΙ Α.Ε. κατά Ελλάδας* της 11 Απριλίου 2002, καθώς και στην θέση που υιοθετεί πλέον ο Άρειος Πάγος επί του ζητήματος αυτού, για να υποστηρίξει ότι

υπέστη απαράδεκτη παρεμπόδιση στο δικαίωμά του για πρόσβαση στον Άρειο Πάγο.

19. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν στερήθηκε του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικαστήριο. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η μόνη περίπτωση κατά την οποία ο προσφεύγων θα μπορούσε να παραπονεθεί για μία τέτοια παραβίαση θα ήταν αν είχε ασκήσει αίτηση αναίρεσης μέσα στην προθεσμία από την έκδοση και, συνεπώς, χωρίς να γνωρίζει την αιτιολογία της απόφασης που επιθυμούσε να προσβάλει, και η αίτηση αναίρεσής του είχε απορριφθεί ως αόριστη. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων δεν τήρησε την προθεσμία που προβλέπεται από τον νόμο. Όμως, από το γράμμα του εν λόγω νόμου και από την νομολογία του Αρείου Πάγου (για παράδειγμα η απόφαση αριθ. 3/2000), προκύπτει ότι η καταχώριση μιας απόφασης που δεν είναι τελεσίδικη δεν παράγει καμία έννομη συνέπεια και ότι η προθεσμία την οποία διαθέτει ο ενδιαφερόμενος για να ασκήσει αίτηση αναίρεσης τρέχει από την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν είναι αποστολή του να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Οι εθνικές αρχές, και ειδικότερα τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια, είναι καταρχήν αρμόδιες να ερμηνεύσουν την εθνική νομοθεσία (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά Ισπανίας* της 19 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, σελ. 2955, § 31 – *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil* 1998-I, σελ. 290, § 33). Ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στον έλεγχο της συμβατότητας των αποτελεσμάτων της εν λόγω ερμηνείας προς την Σύμβαση. Τούτο ισχύει ιδιαιτέρως, όταν πρόκειται για την εκ μέρους των δικαστηρίων ερμηνεία των κανόνων δικονομικής φύσεως, όπως οι προθεσμίες που διέπουν την κατάθεση εγγράφων ή την κατάθεση ενδίκων μέσων (*Pérez de Rada Cavanilles κατά Ισπανίας*, απόφαση της 28 Οκτωβρίου 1998, *Recueil* 1998-VIII, σελ. 3255, § 43). Οι κανόνες αυτοί στοχεύουν στην

εξασφάλιση της καλής απονομής δικαιοσύνης και την τήρηση, ειδικότερα, της αρχής της έννομης ασφάλειας. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει συνεπώς να αναμένουν την εφαρμογή τους (*Leoni κατά Ιταλίας*, αριθ. 43269/98, § 23, 4 Απριλίου 2001). Εν τούτοις, η εν λόγω νομοθεσία ή η εφαρμογή της δεν θα πρέπει να εμποδίζει τον διοικούμενο να κάνει χρήση ενός διαθέσιμου ενδίκου μέσου.

21. Σε ό,τι αφορά την συγκεκριμένη περίπτωση που τέθηκε υπόψη του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είχε ήδη την ευκαιρία να επιβάλει κυρώσεις για την πρακτική που ακολουθήθηκε κατά την διάρκεια μιας περιόδου από τον Άρειο Πάγο, η οποία συνίσταται στην κρίση ότι η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης έτρεχε από την έκδοση της απόφασης και όχι από την καταχώρισή της στο ειδικό βιβλίο και στην συνακόλουθη απόρριψη ως εκπροθέσμων των αιτήσεων αναίρεσης που είχαν κατατεθεί κάτω από αυτές τις συνθήκες (*Αγατιανός κατά Ελλάδας*, αριθ. 16945/02, 4 Αυγούστου 2005).

22. Υπό το φως της νομολογίας αυτής, καθώς και από την θέση που δείχνει πλέον να υιοθετεί ο Άρειος Πάγος επί του ζητήματος αυτού (βλέπε την απόφαση αριθ. 2229/2002 του ανωτάτου δικαστηρίου, η οποία αναφέρεται πιο πάνω στο τέλος της παραγράφου 16), το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων έπεσε εν προκειμένω θύμα μιας δυσανάλογης παρεμπόδισης του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικαστήριο.

Έπεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

B. Επί του δικαιώματος του προσφεύγοντος να διαθέτει τον απαραίτητο χρόνο και τις ευκολίες για την ετοιμασία της υπεράσπισής του.

23. Λαμβάνοντας υπόψη την διαπίστωση της παραβίασης του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο στην οποία κατέληξε, το Δικαστήριο εκτιμά επομένως ότι δεν συντρέχει λόγος να εξετάσει χωριστά την αίτηση του προσφεύγοντος αναφορικά με την απουσία του

απαραίτητου χρόνου και των ευκολιών για την ετοιμασία της υπεράσπισής του (άρθρο 6 § 3 β).

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

25. Ο προσφεύγων αξιώνει 15.000 ευρώ για την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζει ότι του προκάλεσε η αυθαίρετη απόφαση του Αρείου Πάγου. Ισχυρίζεται ότι, αν το ανώτατο δικαστήριο δεν είχε κηρύξει απαράδεκτη την αίτηση αναίρεσής του ως εκπρόθεσμη, θα είχε αναιρέσει την απόφαση που τον καταδίκασε για ψευδορκία και θα είχε αποκαταστήσει έτσι την υπόληψη και την αξιοπρέπειά του.

26. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων επιδίδεται σε εικασίες, ότι η αξίωσή του είναι υπέρογκη και ότι μία διαπίστωση παραβίασης θα αποτελούσε αφ' εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Εναλλακτικά, η Κυβέρνηση βεβαιώνει ότι το ποσό που θα επιδικαστεί στον προσφεύγοντα για την βλάβη που υποτίθεται ότι υπέστη δεν θα πρέπει να υπερβεί τα 1.000 ευρώ.

27. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 5.000 ευρώ για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 13.000 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Αρείου Πάγου και ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει κανένα τιμολόγιο ή απόδειξη είσπραξης αμοιβής.

29. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το αίτημα του προσφεύγοντος είναι υπέρογκο και αναιτιολόγητο. Κατ' αυτήν το επιδικαστέο για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη ποσό δεν πρέπει να υπερβεί τα 500 ευρώ.

30. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

31. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το αίτημά του.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

32. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, σε ό,τι αφορά το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο.

2. *Αποφαίνεται ότι* δεν συντρέχει λόγος να εξεταστεί χωριστά η αιτίαση η ελκόμενη από το άρθρο 6 § 3 β) της Σύμβασης σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα της υπεράσπισης.

3. *Αποφαίνεται ότι*

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 5.000 (πέντε χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 13 Απριλίου 2006 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος